

Astroloji Çürütüldü

Çev. E. Rennan Pekünlü
İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2009

"Fala inanma falsız kalma" diye bir deyim vardır. Günümüzde pek çok insan hâlâ falları, burçları ve astrologların yorumlarını önemsemeyi sürdürüyor. Pek çok gazete günlük burç falları basıyor, kafelerde "fal hizmetleri" veriliyor. Astrolojiye inanan pek çok insan ise astrolojinin zararsız bir oyun olduğunu düşünüyor. Lawrence E. Jerome, *Astroloji Çürütüldü* kitabıyla astrolojiye neden inanmamamız ve ondan neden uzak durmamız gerektiğini anlatıyor. Yazar bilimsel incelemesini popüler bir anlatımla okurlara aktarıyor.

Astroloji Çürütüldü kapsamlı, ayrıntılı ve tiz bir inceleme. Jerome, kitaba tarihsel bir bakış açısıyla başlayarak astrolojinin kökenlerine iniyor. Astrolojinin temelde basit bir "büyü dizgesi" olduğunu, bunun sonraları ilk uygarlıklarda kitleleri etkilemek için nasıl kullanıldığını ve bugünkü astrolojinin temellerini açıklıyor. Jerome, ilk uygarlıkların tamamının kendine özgü evrenbilimleri olduğunu, her birinin gökyüzünü ve evreni kendine has bir şekilde yorumladığını ve astrolojinin farklı uygarlıklarda, bağımsız olarak nasıl ortaya çıktığını ayrıntılı biçimde anlatıyor.

Jerome astrolojinin ilk uygarlıklardan günümüze kadarki inişli çıkışlı serüvenini; karanlık çağıdaki gerileyişi, Araplarca canlandırılışı, Rönesans'ta tekrar yükselişi ve Kepler'in çalışmalarıyla çöküşünü anlatarak günümüz astrolojisinin tarihsel arka planını veriyor. Bu bilgiler özellikle astrolojinin zaman içinde nasıl bilimsel bir görünüme kavuşturulduğunu görmemize yardımcı oluyor. Jerome, Kepler ve çağdaşlarıyla başlayan bilimsel devrimin ardından Newton, Descartes, Darwin ve Mendel gibi bilim insanlarının çalışmalarıyla hızlanan bilimsel gelişmeler sonucunda astrolojinin aslında nasıl çöktüğünü açıklıyor. Ardından günümüzde astrolojinin tekrar yükselişe geçmesine sebep olan faktörlere değiniyor.

Astrolojinin bu karşılaştırmalı tarihçesine ayırdığı bu ilk bölümden sonra Jerome "İç Tapınağın İçinde" başlıklı bölümde astrologların çalışma yöntemlerini masaya yatırıyor. Bu bölümde de astrologların sözde gizemlerini saklamak ve işin büyü kısmını maskeleyerek astrolojiye bilimsel bir görünüm kazandırmak için başvurdukları yöntemlerden bahsediyor. Gizli (okült) "bilimlerin" en bilimsel görüneni olan astrolojinin, temelde denk gelme ilkesine dayandığını örneklerle açıklıyor. Bu bölümde Jerome, astrolojinin temel kavramlarını, astrolojideki çeşitli akımları ve astrologların nasıl çalış-

tıklarını son derece somut şekilde, hatta örnek müşteri-astrolog diyalogları vererek anlatıyor.

Kitabın üçüncü bölümünde Jerome, bitkilerdeki biyolojik saatin keşfedilmesinin ardından, bu ilkenin genellenerek bir "yaşambilimi" oluşturulduğunu ve bu kapsamdaki savların astrolojiye bilimsel bir temel olarak nasıl kullanılmaya çalışıldığını anlatıyor.

"Büyük ve Astrolojinin Psikolojisi" başlıklı dördüncü bölümde ise astroloji ve astrolojinin temelinde yatan büyüün başarısının ardındaki bireysel ve toplumsal etmenlerin bir analizine girişiliyor. Bu bölümde ayrıca astrolojinin nasıl zararlı olabileceğine ve I. Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'da olduğu gibi nasıl kitlesel yıklara yol açabileceğine değiniliyor.

Jerome kitabının son kısmında astrolojinin istatistiksel "gizinden" bahsediyor; astrologların yöntemlerinde kullandıkları sözde istatistiksel dayanakları anlatarak bunların yanlışlığını gösteriyor.

Astroloji Çürütüldü genel okurun kolaylıkla okuyup anlayabileceği bir eser. Kitap, yalnızca astrolojinin aslında neden dayanaksız olduğunu değil, aynı zamanda astrologların yöntemlerini ve çıkış noktalarını da gösteriyor. Jerome tüm bunları çok sayıda örnekle ve gerektiğinde çizelgelerle ayrıntılı biçimde anlatmış. Kitabın sonunda ayrıca astrolojiye karşı çıkan 192 bilim insanının yayınladığı bir bildiri yer alıyor.

Astroloji Çürütüldü, astronom E. Rennan Pekünlü'nün çevirisi ve önsözyle İstanbul Kültür Üniversitesi tarafından yayımlanmış. Umuyoruz ki kitap geniş kitlelere ulaşır ve Lawrence E. Jerome'un dediği gibi, "günümüzde yükselmekte olan okültizmi budama yönünde katkı ama başarılı bir vuruş" olur.

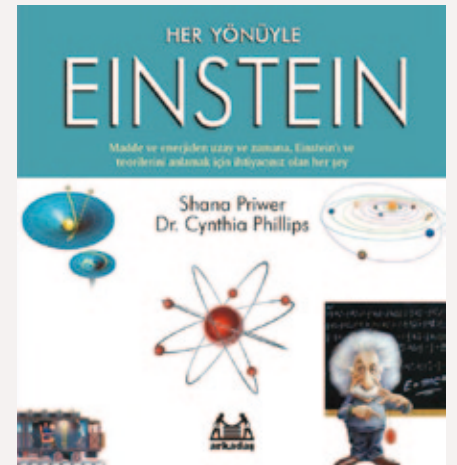
Her Yönüyle Einstein

Madde ve enerjiden uzay ve zamana, Einstein'ı ve teorilerini anlamak için ihtiyacınız olan her şey

Çev. Haydar Yalçın
Arkadaş Yayınevi, 2009

Hepimiz Einstein'ın meşhur denklemine aşianıyızdır; öyle ki $E=mc^2$ formülü adeta bir bilim sembolü haline gelmiştir. Dünyanın en ünlü insanları arasında yer alan Einstein'ın hayatı ise pek çok insan için merak konusudur. En başta, yaşamı ve kuramları üzerine yayımlanan sayısız kitap bunu gösteriyor. *Her Yönüyle Einstein*, ABD'den F+W Yayınları'nın hazırladığı "Her Yönüyle" dizisine ait bir kitap. Kitabın kare biçimi ve yazıların büyükçe puntosu daha kitabı elinize alır almaz "Bu kitabı anlayabilirim!" hissi uyandırıyor. Gerçekten de yazarlar Shana Priwer ve Dr. Cynthia Phillips, Einstein'ın yaşamını olduğu kadar kuramlarını da kolay anlaşılır biçimde anlatmayı amaçlamışlar. Bu amaçlarında oldukça başarılı olduklarını söyleyebiliriz. Kitapta Einstein'ın hayatını kronolojik olarak ve uzun bir metinle anlatmak yerine, kendi içinde alt başlıklara ayrılan bölümler halinde anlatma yoluna gidilmiş. Kitapta yalnızca Einstein'ın yaşadıkları ya da yaptıkları değil, kuramlarını anlamaya yardımcı olacak kavramlar da açıklanıyor ve hayatıyla ilgili ayrıntıları netleştiren destekleyici bilgiler, örneğin kuramlarını oluşturduğu dönemdeki bilimsel ve kültürel arka plan da anlatılıyor.

Kitabın farklı bölümleri, hatta her bir alt başlık bütünden bağımsız olarak da okunabiliyor. Yazarlar önsözde kitaptan nasıl yararlanılabileceğiyle ilgili ipuçlarında da bunu belirtmişler. Önemli görülen, dikkat edilmesi gereken konu başlıklarının yanına "Ek Bilgi", "Önemli", "Dikkat" ya da "Sorular" şeklinde, ufak notlar halinde uyarılar konulmuş. Son kısımda yer alan sözlük, Einstein'ın yaşam kro-

nolojisi ve dizin kısımları da konuların anlaşılabilirliğine yardımcı oluyor.

Her Yönüyle Einstein, Einstein'ın eğitiminden başlayarak akademik hayatıyla ilgili tüm temel bilgileri sunuyor. Bu bilgiler arasında kuramlarını oluşturmaya başlama süreci, fotoelektrik etki konusundaki çalışmasıyla aldığı Nobel ödülü, özel görelilik, enerji ve kütle, kuantum kuramı ve kozmoloji konularındaki çalışmaları yer alıyor. Yazarlar bu çalışmalarla bunların dünyaya etkileri ve uygulamalarını temel kavramları da vererek akıcı ve anlaşılabilir bir şekilde anlatıyorlar. Özellikle fazla denklem kullanmaktan kaçınmışlar ve önsözde de söyledikleri gibi, "dünyanın en büyük bilim adamlarından birinin kuramlarını anlamamız için herhangi matematik altyapıya gereksinimimiz" olmadığını göstermişler.

Kitapta dikkat çekici yönlerden bir diğeri ise Einstein'ın hayatının özel ve akademik olarak kesin çizgilerle ayırt edilmeden, yaşamındaki olayların doğal akışları içerisinde, indirgemelerden kaçınılarak aktarılması. Ayrıca Einstein'ın dünya görüşü ve bunu şekillendiren olaylar da anlatılarak ünlü fizikçi her yönüyle tanıtılmaya çalışılmış. Bu da hem okuyucuyu kitaba daha fazla çekiyor hem de aslında bilim insanlarının da nihayet bizler gibi birer insan olduğu düşüncesini pekiştirerek hayattan ve toplumdan kopuk oldukları önyargısını kırmaya katkıda bulunuyor.

Her Yönüyle Einstein'ın belki de en güçlü yanlarından biri, Einstein'ı ve kuramlarını bir yandan bütünsel bir yaklaşımla ele alırken bir yandan da bu bütünü küçük parçalara ayırarak kolayca kavramayı sağlaması. Kitabı herhangi bir alandan bir kişi kolaylıkla okuyup anlayabilir. Bu anlamda tam bir popüler bilim kitabı *Her Yönüyle Einstein*.

Her Yönüyle Einstein, Einstein'ı hep merak etmiş ama kuramlarını anlayamayacağını düşünmüş okurlar ve tüm bilim meraklılarının beğenisine...

Shana Priwer Columbia Üniversitesi'nde mimarlık alanında lisans eğitimi alırken Matematik ve Sanat Tarihi alanlarında yan dal yapmış. Harvard Üniversitesi'nde mimarlık yüksek lisansını tamamlamış olan yazar, San Francisco Bay bölgesinde yazılım tasarımcısı olarak çalışıyor.

Dr. Cynthia Phillips Dünya Dışı Zeki Varlıkları Arama Enstitüsü'nde (SETI) araştırmacı olarak çalışıyor. Phillips, Harvard Üniversitesi'nde Astronomi, Astrofizik ve Fizik alanlarında lisans eğitimi aldıktan sonra Arizona Üniversitesi'nde Gezegen Bilimleri alanında doktora tamamlamış.

İkilinin birlikte yazdıkları pek çok popüler bilim kitabı bulunuyor.

Gezegenlerin Gizemi

Çev. Demet Evrenosoğlu
Alfa Yayınları, Popüler Bilim, 2008

TÜBİTAK'ın yayımladığı *Boylam* ve Türkiye İş Bankası Yayınları'ndan çıkan *Galileo'nun Kız*'nın ardından Dava Sobel'in *Gezegenlerin Gizemi* adlı kitabı da Alfa Yayınları tarafından Demet Evrenosoğlu'nun çevirisiyle 2008 sonunda Türkçeye kazandırıldı.

Sobel bu kitabında gezegenlerin ve Güneş Sistemi'nin keşiflerine ilişkin çeşitli serüvenlerden bahsederken bunlar hakkındaki pek çok temel bilgiyi bu serüvenler içerisine yedirerek size bir roman tadında okutmayı başarıyor. Sobel bu serüvenleri hayata dair çok çeşitli ayrıntılarla, örneğin bazen bir anısıyla, bazen ortak insani duygular ya da yanılığarla ilişkilendiriyor, öyle ki siz tam bunlara dalmış giderken bir de bakıyorsunuz bir gezegenin maddesel içeriği, atmosfer yapısı ya da büyüklüğüyle ilgili bilgi-

ler okuyorsunuz. Kitapta yaratılış, mitoloji, güzellik, coğrafya, bilim kurgu, astroloji, UFO gibi başlıklara sahip bölümlerin her birinde aslında Güneş Sistemi üyelerinden biri ya da ikisi anlatılmış. Sobel konuya hâkimiyeti, akıcı anlatımı ve güçlü edebi yeteneği sayesinde, başlıkları oluşturan bu kavramlarla kitapta verilen bilimsel bilgileri öyle güzel harmanlamış ki onca karmaşık bilgiyi içeren kitabı bir solukta okuyabiliyorsunuz.

Gezegenlerin Gizemi özellikle de gökbilimle yeni yeni ilgilenmeye başlayanlara, hatta bu alanın ilgisini çekmeyeceğini düşünenlere gökbilimi tanıtmaya ve sevdirmeye potansiyeli taşıyor. Nasıl insan çevresini tanımaya kendisine yakın olan öğelerden başlarsa, gökbilim heveslileri için de bu işe Güneş Sistemi ve dünyamızın da dahil olduğu gezegenlerle başlamak isabetli olabilir. Kitabın sonunda belirttiği gibi, aslında Sobel'in kitabı yazmasındaki amaçlardan biri de insanlara bu konuda ilham verebilmek.

Kitap bir yandan Güneş Sistemi üyelerine ilişkin bilimsel bilgiler aktarırken bir yandan da adeta bir gezegen araştırmaları tarihçesi sunuyor, üstelik bununla da kalmayıp yazarın da dediği gibi yüzlerce yıllık popüler kültür tarihine ilişkin ayrıntılar içeriyor.

Lynette R. Cook'un düşsel illüstrasyonları kitabın ilham verici anlatımını kuvvetlendiriyor. Sobel'in kitabının sonuna bu illüstrasyonlarla ilgili koyduğu kısa notlar da onları anlamlandırmamıza yardımcı oluyor.

Sobel kitabının sonunda bir de her bir bölümle ilgili teknik bilgilerin birer özetini vermiş; bu da edebi anlatım içinde dağınık bir halde olan bilgilerin şöyle bir üzerinden geçip onları hatırlamak ve bir arada görmek isteyenler için çok yararlı. Kitabın sonunda minik bir sözlükle bir dizin de yer alıyor.

Sobel'in popüler bilim yazarlığındaki ustalığını bir kere daha sergilediği bu eserini keyifle okuyacağınızı ve okutacağınızı umuyoruz.

Dava Sobel

Bir dönem *New York Times*'de bilim yazarlığı yapmış olan Dava Sobel otuz yıllık bilim yazarlığı süresince *Audubon*, *Discover*, *Life* ve *The*

New Yorker gibi dergilere yazılar yazdı, *Harvard Magazine* ile *Omni* dergilerine editör olarak destek verdi. Ayrıca başka yazarlarla birlikte yazdığı beş kitabı var. Başarılı çalışmalarından dolayı pek çok ödüle layık görüldü. *Boylam* bir belgesel film ile bir dizi film olarak

uyarlandı. Yazar pek çok bilim ve eğitim kurumunda konuşmalar yaptı. Ayrıca çeşitli radyo ve televizyon programlarına konuk oldu. Dava Sobel 1964'te Bronx High School of Science'dan mezuniyetinin ardından Antioch College ve City College of New York'a devam etti. Daha sonra 1969'da Binghamton'daki State University of New York'ta sosyal bilimler lisansı yaptı. Sobel İngiltere'deki University of Bath ve Vermont'daki Middlebury College tarafından 2002 yılında fahri doktora dereceleri ile ödüllendirildi. Yazar şu sıralar Copernicus'la ilgili bir tiyatro oyunu üzerinde çalışıyor.